

امید به رونق دوباره خولک بافی در گرو جان گرفتن هامون است

حصیربافی سیستان روی مرز باریک ماندن و نماندن

پریساعظمی خبرنگار

■ سفرنی از شمال به سیستان

«محسن شهدادی»، از حصیربافان قدیمی منطقه سیستان است که سال‌هاست در این حرفه فعالیت می‌کند. اهالی منطقه او را به‌عنوان تاجر حصیر معرفی می‌کنند. محسن می‌گوید: در قدیم که پدرانمان حصیرباف بودند از نی‌های هامون برای این کار استفاده می‌کردند اما اکنون هامون سال‌های زیادی است که نی برای حصیربافی ندارد و ۲۵ سال است نی‌های حصیربافی‌اش را از شمال کشور از شهرستان‌های گرگان، ساری و بهشهر تهیه می‌کند. هر سال برج سوم و چهارم به گرگان، ساری و بهشهر می‌رود و به اندازه سرمایه و نیازش نی خریداری می‌کند.

او اضافه می‌کند: بافت پرده‌های حصیری که به زبان محلی همان خولک است جزو مشاغل خانگی سیستانی‌ها بوده که توانسته فرصت اشتغال را برای روستاییان منطقه فراهم کند. نی‌های موجود در کف دریاچه هامون وسیله‌ای برای بافت خولک است که با صادرات آن به کشورهای حوزه خلیج فارس می‌توان تحولی در اقتصاد روستاییان به وجود آورد.

نی، محصول اولیه برای بافت خولک است، رشد این گیاه که به‌طور خودرو در بستر تالاب ریشه می‌داند، می‌تواند بستر بافت خولک را دوباره برای روستاییان فراهم کند. در سال‌های پراپی تالاب، خولک در مترژهای زیاد توسط حاشیه نشینان تالاب بافته می‌شد.

امسال جوانان حاشیه نشین تالاب به‌صورت خودجوش اقدام به نشای نی کردند که اگر آب تالاب ماندگاری داشته باشد برای یک تا دو سال آینده نی به میزان زیاد خواهیم داشت و

می‌توانیم از آنها استفاده کنیم، اما امسال چون تازه کاشته شده‌اند و رشد چندانی هم ندارند هیچ استفاده‌ای از آنها نمی‌توانیم داشته باشیم. محسن شهدادی با اشاره به اینکه در زمان‌های گذشته پدران ما برای این کار روزی ۱۰۰ نفر کارگر در اختیار داشتند، تصریح می‌کند: اکنون روزانه ۱۰ تا ۱۵ کارگر بیشتر ندارم، بیشتر از این تعداد هم نمی‌توانم داشته باشم زیرا هزینه نی‌هایی که از شمال می‌خرم خیلی سنگین است. برای دو بار کامیون باید حداقل ۱۵۰ میلیون تومان هزینه کنم. دستمزد کارگران هم روزانه پرداخت می‌شود و معمولاً بین ۴۰ تا ۷۰ هزار تومان متغیر است. با این تفاسیر عده زیادی از این حصیرباف‌ها بیکار شدند و آنهایی هم که مثل من سرمایه‌ای دارند برای خودشان کار می‌کنند و آنهایی هم که کار ندارند برای دیگران کارگری می‌کنند.

به گفته وی، محصولاش متقاضیان زیادی از سراسر کشور دارد، خولک‌هایش به همه نقاط کشور ارسال می‌شود یعنی از هر استانی که مشتری باشد سفارش قبول می‌کند. سود سالانه‌اش از این کار بین ۵۰ تا ۶۰ میلیون تومان است و مابقی آن دستمزد کارگرها می‌شود.

■ حصیربافی امسال هنوز رونق نگرفته

«محمد قورزایی»، مدیرانجمن زیست محیطی تالاب هامون از وضعیت نیزارهای تالاب خبرهای خوبی نمی‌دهد. وی با بیان اینکه حصیربافی امسال هنوز رونق نگرفته چون آب، تازه وارد هامون شده، اضافه می‌کند: به‌صورت تالاب فراهم شد و آب آن هم از خارج از مرز ایران می‌آید، در واقع مقدار آبی که از افغانستان به هامون می‌ریزد از کنترل افغانستان خارج

۴۴

در حال حاضر

تالاب ۴۰ درصد

آب دارد و احتمالاً

تا دو ماه دیگر به

خاطر بادهای ۱۲۰

روزه ممکن است

دیگر آبی در تالاب

نماند. امسال

حاشیه نشینان

هامون اقدام به

کاشت لویی کردند

که اگر آب ماندگار

باشد، سال ۱۴۰۱

می‌توان از لویی‌ها

استفاده کرد

سال‌های قبل است در حالی که اگر در قسمت‌هایی از تالاب که عمقش زیاد است دایک (حصار) بزنند از پراکنده شدن آب قطعاً جلوگیری خواهد شد. قورزایی از نی‌های تالاب به‌نام «لویی» یاد می‌کند که به اصطلاح محلی به آنها «توتک» می‌گویند و برای ساخت قایق‌های محلی، درست کردن کبر برای حاشیه نشینان تالاب و حصیربافی یا همان خولک استفاده می‌شود. حصیربافی یک کار مشترک بین مردان و زنان است که قبلاً بیشتر به‌صورت گروهی بین اعضای خانواده انجام می‌شد اما اکنون این کار چند سالی است به‌خاطر از بین رفتن نیزارها دیگر به‌صورت گروهی انجام نمی‌شود. مدیر انجمن زیست محیطی تالاب هامون به سال ۹۵ اشاره می‌کند که اعضای انجمن که همان حاشیه نشینان تالاب هستند، به‌صورت خودجوش اقدام به کاشت نی کردند اما به‌دلیل کم آب شدن تالاب نی‌ها رشد نکردند و محیط‌زیست هم متأسفانه هیچ کمکی برای احیای نیزارها تا الان نکرده است. ۳۵۰ هزار هکتار از مساحت تالاب در مرز مشترک ایران و افغانستان است که از این مقدار ۵۰۰ هزار هکتارش در ایران با حجم آبی خیلی کم است. عمق آب تالاب در حال حاضر از ۲۰ سانت شروع می‌شود و در گودترین نقاطش به دو متر هم نمی‌رسد، این وضعیت حدود ۱۰ هکتار از مساحت تالاب را شامل می‌شود.

قورزایی همچنین به رسوباتی که بر اثر سیلاب‌های دهه ۶۰ و ۷۰ وارد تالاب شده اشاره می‌کند و ادامه می‌دهد: این رسوبات کف تالاب را حداقل ۲ متر بالا آورده و عمق آن را کم کرده است. گودترین نقاط تالاب هم در افغانستان است.

■ **تا دو ماه دیگر آبی در تالاب نمی‌ماند**
«احمد صیادی»، نایب رئیس شورای شهرعلی اکبر شهرستان هامون نیز در گفت‌وگو با خبرنگار ما درباره وضعیت قورزایی از نی‌های تالاب به‌نام «لویی» یاد می‌کند که به اصطلاح محلی به آنها «توتک» می‌گویند و برای ساخت قایق‌های محلی، درست کردن کبر برای حاشیه نشینان تالاب و حصیربافی یا همان خولک استفاده می‌شود. حصیربافی یک کار مشترک بین مردان و زنان است که قبلاً بیشتر به‌خشکی رود، دیگر امیدی به رشد و احیای نیزارها نداریم.

وی درباره اینکه گفته شده امسال با احیای نیزارها حصیربافی هم رونق گرفته، می‌افزاید: این خبرصحت ندارد زیرا اصلاً لویی وجود ندارد که حصیربافی رونق گرفته باشد. بیشتر افرادی هم که قبلاً به حصیربافی و کاشت لویی اقدام می‌کردند، الان بیکارند و اغلب‌شان با ماهیگیری می‌کنند یا هیزم می‌فروشند. حصیربافی در واقع دیگر رونقی ندارد. نایب رئیس شورای شهرعلی اکبر شهرستان هامون هم این نکته که سال‌هاست نی برای حصیربافی را از مازندران به سیستان می‌آوردند، تأیید می‌کند و ادامه می‌دهد: رشد لویی‌ها خیلی کم شده و خشکسالی ۲۰ ساله باعث شده رشدشان در تالاب متوقف شود، البته دو سال قبل با کوچک‌سازی بخشی از تالاب توسط محیط زیست و حصارکشی‌ای که مردم در تالاب ایجاد کردند، باعث شد هم ماهی‌ها زیاد شوند و هم لویی‌ها به خوبی رشد کنند اما امسال محیط زیست دایک‌ها را جمع و اعلام کرد کل تالاب باید به یک اندازه آبگیری شود زیرا مانع پراکنده شدن ریزگردها می‌شود در حالی که این اقدام هیچ تأثیری در این زمینه ندارد.

و طوفان‌های شن در این منطقه را کنترل کرد، افزود: طرح‌های تثبیت شن‌های روان در استان آغاز شده اما نباید انتظار داشت با اعتبارات قطره چکانی جلوی بیابان زایی در استان گرفته شود. اعتبارات استانی محدود بوده و ما نمی‌توانیم برای پیشبرد طرح‌ها از آن استفاده کنیم؛ در واقع ضروری است مسئولان نگاه ملی به این قضیه داشته باشند. باقری‌زاده مسدود شدن هرساله جاده ترانزیتی بـم - زاهدان در این ایام را

مزارع کشاورزی و زیرساخت‌های شهری آنان وارد می‌شود. اهالی این شهرستان شرایط سخت و فهرجی خواست از عبور و مرور غیرضروری خودداری کنند و سالخورده‌گان و کودکان نیز تا حد امکان در منازل بمانند. فرماندار فهرج ادامه داد: هر ساله در این ایام مردم فهرج و دیگر شهرستان‌های جنوب شرقی استان اسلامی در صحن علنی مجلس مطرح شود. وی با تأکید بر اینکه با اعتبارات محدود نمی‌توان معضل ریزگردها

طوفان شن یک هفته است در شرق کرمان مجال نفس کشیدن نمی‌دهد

هوای خطرناک فهرج

شیمای جهان بخش خبرنگار

امسال هم مثل سال‌های قبل شروع بادهای ۱۲۰ روزه و خیزش شن‌های روان آسمان مناطق شرقی کرمان را تیره کرده و نفس مردم شهرستان‌های این منطقه را به شماره انداخته است؛ یک هفته‌ای می‌شود که مردم شهرستان‌های «فهرج»، «ریگان»، «زهکلوک» رنگ آبی آسمان را ندیده‌اند و به جای آن شن خانه و زندگی‌شان را پوشانده است. آنطورکه مسئولان می‌گویند طرح تثبیت شن‌های روان چند سالی می‌شود که در این استان آغاز شده اما کمبود اعتبارات و تخصیص نیافتن بموقع همین اعتبارات کم باعث شده عملاً اتفاقی در این زمینه نیفتد و قصه طوفان‌های شن هر ساله تکرار شود.

«ایرج جدیدی»، مدیرکل هواشناسی استان کرمان در گفت‌وگو با «ایران» وضعیت فعلی کیفیت هوا در قسمت شرقی این استان را بحرانی دانست و اظهارداشت: تحت تأثیر وزش بادهای ۱۲۰ روزه سیستان و بلوچستان که از روز گذشته در استان شدت گرفته، گرد و غبار و طوفان وضعیت

هوای شهرستان‌های جنوب شرقی استان را در حالت هشدار قرار داده و ادارات و مراکز دولتی را به تعطیلی کشانده است.

وی با اشاره به تداوم طوفان شن در روزهای پایانی هفته ادامه داد: روز شنبه از شدت وزش باد کاسته خواهد شد و شاهد فروکش کردن طوفان شن در منطقه خواهیم بود اما از روز دوشنبه تحت تأثیر بادهای ۱۲۰ روزه طوفان مجدداً آغاز خواهد شد. البته طی این روزها وزش باد در جنوب، شمال و شمال غرب استان وجود دارد اما شدت آن در شرق بیشتر خواهد بود.

وی ادامه داد: طی این مدت در مناطق فهرج، ریگان، زهکلوک، مرز استان کرمان با خراسان جنوبی و با استان سیستان و بلوچستان کاهش دید افقی و کاهش کیفیت هوا را خواهیم داشت. جدیدی با بیان اینکه وقوع طوفان شن خاص کیفی هوا در فهرج ۳ برابر حد مجاز و هوا را در وضعیت خطرناک قرار داده است، افزود: وزش باد شدید به همراه ریزش گرد و خاک در مناطق یاد شده برای هفته آینده دور از انتظار نیست و پیش‌بینی می‌شود شدت وزش باد در برخی مناطق تا ۶۰

نگاه به شرق در افق گردشگری پسا کرونا

کرونا تردد جهانی گردشگران را متوقف کرد، بسیاری از کشورهای گردشگریزیر، میزبانی از گردشگران را به سال ۲۰۲۱ موکول کرده‌اند. برای مثال آلمانی‌ها که در صدر گردشگر خروچی به کشورهای مختلف هستند، سفر در سال ۲۰۲۰ را از برنامه خود حذف کرده‌اند اما این به معنای آن نیست که برنامه‌ریزان و مسئولان گردشگری کشورهای مختلف برنامه‌ریزی را هم به نشان می‌دهد باید به سمت شرق رفت.

منظور از شرق، شرق فرهنگی، شرق جغرافیایی و شرق سیاسی است که کشورهای زیادی از جمله همسایگان را دربر می‌گیرد. نگاه به شرق در گردشگری در پساکرونا به معنای رها کردن بازار غرب نیست بلکه، توسعه بازار و تنوع محصول با حفظ سهم بازارهای سنتی موجود است.

نگاه به شرق، برخلاف نگاه به غرب، به جای ۵ ماه از سال، ۱۲ ماه از سال و به جای ۵ تا ۷ استان، ۳۱ استان و به جای فقط هتل چهار و پنج ستاره، همه سطوح درجه بندی و همه انواع اقامتگاه‌ها و به جای فقط محصول تاریخی فرهنگی، چندین محصول گردشگری و به جای صرفاً حمل‌نقل هوایی، سایر روش‌های حمل‌نقلی کشور را پوشش می‌دهد.

پراکندگی فصل پیک سفر و مقاصد گردشگران در نگاه به شرق اتفاقاً با فصل پیک سفر غربی‌ها و مقاصدشان، تداخل کمی دارد و اغلب همپوشانی ندارد. بنابراین می‌تواند مکمل خوبی برای پوشش کل ماه‌های سال و در تمامی استان‌ها باشد.

همه مطالعات، مبین رشد گردشگرفرستی بازارهای شرقی و نوظهور است و اتفاقاً آثار اجتماعی و اقتصادی بیماری کرونا هم، این فرضیه را تقویت می‌کند که بسیاری از کشورها، بازنگری جدی در بازارهای هدف خود خواهند داشت و احتمالاً به سمت شرق متمایل‌تر از قبل خواهند شد.

از طرفی برای تحقق هدف‌گذاری‌های موجود در اسناد بالادستی اعم از جذب ۲۰ میلیون گردشگر در افق چشم‌انداز یا پنج برابر شدن ایرانگردان خارجی در سیاست‌های برنامه ششم، یا اصول اقتصاد مقاومتی، چاره‌ای جز بزرگ کردن بازار و استفاده از ظرفیت‌های همه نقاط کشور نداریم، بخصوص وقتی می‌دانیم که توان و سقف گردشگرفرستی بازار غرب به ایران، آن هم در شرایط غیرتجربی و ثبات، چند برابر کوچک‌تر از هدفگذاری‌های ما در اسناد بالادستی است.

این استراتژی (نگاه به شرق) هم به لحاظ مطالعات میدانی و انطباق منابع و ظرفیت‌های گردشگری کشور (توان عرضه) با نیازها و علایق و سلیق سفر در جهان (تقاضای بالقوه) مطابقت دارد و هم به لحاظ مطالعات علمی و آماری که معمولاً کشورها بر اساس ۱۳ شاخص و بیش از ۶۵ زیر شاخص بازارهای هدف گردشگری خود را تعیین می‌کنند، اثبات شده است.

به نحوی که در مطالعات علمی و آماری تعیین بازارهای هدف گردشگری ایران، که با مطالعه ۸۴ کشور دنیا نهایتاً ۳۰ کشور حائز کسب بیشترین امتیاز شدند اغلب از میان کشورهای شرق و همسایه بوده و هیچ‌یک از کشورهای غربی در فهرست ۱۰ کشور اول بازار هدف ایران، قرار ندارند.

دکترین نگاه به شرق در توسعه گردشگری ایران، با تجربه جهانی و بویژه تجربه ۱۰ کشور برتر دنیا در جذب توریست ورودی نیز مطابقت دارد، چراکه معمولاً بیش از ۸۰ درصد گردشگر ورودی به هر کشور از مبدأ کشورهای همسایه، هم‌مرز و هم‌منطقه کشور مقصد جذب می‌شود.

با نگاهی به آمار ورود گردشگران خارجی به ایران درمی‌یابیم که بیش از ۹۰ درصد گردشگران ورودی به ایران، (همانند تجربه جهانی) از کشورهای همسایه و هم‌مرز ایران هستند، بی آنکه فعالان گردشگری بویژه آژانس‌های مسافرتی‌مان از این رهگذر نفعی ببرند. در حالی که در سالیان متمادی فعالیت‌های بازاریابی و تبلیغات گردشگری کشورمان در منطقه‌ای برخلاف این واقعیت متمرکز بوده و حتی در ذهن فعالان گردشگری بویژه هزاران دفتر خدمات مسافرتی این هدایت غلط که باید بدنیاال جذب توریست صرفاً از غرب باشند شکل گرفت که البته با صرف هزینه‌های زیاد، نهایتاً با سرخوردگی و عدم موفقیت در جذب، این عرصه را ترک کردند و یا رقابت فرسایشی با یکدیگر را پیش گرفتند. با بر هم زدن منطق قیمت و کیفیت همان اندک سهم بازار را هم متشنج کردند. نهایتاً کسانی که در بازار غرب موفق نمی‌شدند، گروه موفق را به انحصارطلبی و مافیای منتهم می‌کردند. در حالی که اگر این توان به سمت بازارهای شرقی هدایت می‌شد، چه بسا اتفاقات مبارکی در گردشگری کشور رخ می‌داد.

آب به نخلستان‌های شادگان رسید

آبادان- رئیس اداره امور آب شادگان گفت: آب مورد نیاز نخلستان‌های این شهرستان از رودخانه مارون رهاسازی شد. عبدالمحمد بشیری اظهار داشت: با برنامه‌ریزی و نوبت‌بندی اعمال شده دومین مرحله رهاسازی حقایه کشاورزی شادگان آغاز شد. وی میزان آب رهاسازی شده از سد مارون را ۷۰ متر مکعب در ثانیه بیان کرد و گفت: سهم شهرستان شادگان از این میزان آب رهاسازی شده ۳۰ متر مکعب در ثانیه است.

رئیس امور آب شادگان کشت شلنوک در شادگان را ممنوع اعلام کرد و گفت: در بالادست شادگان هیچ گونه تخلفی در خصوص کشت شلنوک گزارش نشده است. بشیری به شناسایی ۲۰ حوضچه پرورش ماهی غیرمجاز در حوزه آبی جراحی و معرفی آنها به دادستان شادگان اشاره کرد و گفت: هر حوضچه پرورش ماهی غیرمجاز ۱۰۰ هزار مترمکعب آب نیاز دارد و چیزی نزدیک به ۵ میلیون مترمکعب آب را از بین می‌برد. وی اظهار داشت: درنخستین مرحله رهاسازی آب آبیاری نخلستان‌های شادگان حدود ۱۳ روز پیش آب به نخلستان‌های پایین دست شادگان نرسید. شهرستان شادگان دارای ۱۳ هزار و ۶۰۰ هکتار نخلستان با ۲ میلیون و ۶۰۰ هزار اصله نخل است که از این سطح ۱۰ هزار هکتار آن بارور و سه هزار و ۶۰۰ هکتار آن غیر بارور می‌باشند. شادگان یکی از مراکز عمده تولید انواع خرما با بیش از ۵۷ هزار هکتار اراضی قابل کشت است استعمران، گنطرا، بریم، برحی، اشگر از انواع خرما ی تولیدی در شادگان است.